

באופן יסודי

עורכות העלון: אורית צאירי, ממונה על החינוך החברתי ערכי וצוות המדריכות - אורטל, אילנה, אירית, דורית, לימור, מיכל וענת.

תוכן העניינים

1. נושא מרכזי על סדר היום, והפעם... מעורבות חברתית - מהלכה למעשה

- הבנייה ויישום של תכנית ספירלית
- למידה לצד התנסות
- תרגום ערכים להתנהגויות
- טיפוח תפקודי לומד מגוונים
- טיפוח יזמות חברתית ערכית
- הערכת ביטויי המעורבות
- עיבוד ההתנסויות ועריכת רפלקציה
- דיבור בציבור
- חיבור לתחומי הדעת ולאומנויות
- שיתוף המשפחה והקהילה

2. להגביה עוף - עדויות מהשדה

- בית-ספר "ניצנים", מחוז תל אביב
- בית-ספר "צפרירים", מחוז חיפה
- בית-ספר "עציון גבר", מחוז דרום
- בית-ספר "אלונים", מחוז ירושלים

3. צו קריאה

- אנחנו יכולים
- מעורבות תלמידים בבית-הספר
- רוח האדם ורוח החינוך, ד"ר צפי טימור

4. מידע ועדכונים שוטפים

- ספריית פיג'מה
- מבדק קריאה לכיתות ב
- שבוע העליות
- שבוע הבטיחות בדרכים
- כנס רמון לחינוך ולחלל
- יום הזיכרון ליצחק רבין
- מבחן לאיתור מחוננים ומצטיינים
- תחרות המפה הבינלאומית

"מטרת החינוך צריכה להיות:

פרטים המצטיינים בעצמאות, במחשבה ובמעשה

אשר יחד עם זאת יראו בשירות למען הכלל את משימת חייהם העיקרית"

[אלברט איינשטיין]

דבר מנהלת אגף א' לחינוך יסודי

עמיתיי אנשי החינוך,

מערכת החינוך הציבה את טיפוח המעורבות החברתית כאחד היעדים המרכזיים שיש בו כדי לתרום להתפתחות אישית ולמצוינות ערכית (יעד 5 בתכנית האסטרטגית).

ביטוייה היישומיים של המעורבות הוגדרו בחוק חינוך ממלכתי, תשס"ד, 2004: "לטפח מעורבות בחיי החברה הישראלית, נכונות לקבל תפקידים ולמלאם מתוך מסירות ואחריות, רצון לעזרה הדדית, תרומה לקהילה, התנדבות וחתירה לצדק חברתי במדינת ישראל".

מחקרים מצביעים על כך, שהמעורבות החברתית מגבירה את תחושת העצמאות והשליטה, ומעצימה את הביטחון העצמי ואת היכולת האישית לקחת חלק משמעותי בקבלת החלטות (סדן, 1977; פלג, 2000).

מעורבות והתנדבות מניעות שאיפות להשכלה גבוהה, ומשפרות את הישגים, את הדימוי העצמי והמוטיבציה (Johnson, Beebe, Mortimer & Snyder, 1998).

כמו כן, משפיע החינוך למעורבות חברתית בגיל צעיר על התנדבות בעתיד ועל יחסם של ילדים ושל בני נוער לחברה ולקהילה גם בבגרותם (Janoski, Musick & Wilson 1998).

עלון זה מאיר את החשיבות שבטיפוח מעורבות חברתית החל מכיתה א', תוך שימת דגש על: למידת עולם התוכן הנדרש, התנסות מעשית וביסוס תהליכי רפלקציה, הערכה ומשוב.

חשוב לזמן ללומדים מגוון התנסויות במעורבות חברתית בכיתה, בבית-הספר ובקהילה.

בברכה,

אתי סאסי

מנהלת אגף א' לחינוך יסודי

1. נושא מרכזי על סדר היום, והפעם...

מעורבות חברתית

המעורבות החברתית מוגדרת על פני רצף הנע מערנות הלומדים למתרחש בסביבה הקרובה והרחוקה, דרך שיתוף והשתתפות בפורומים ובדיונים לעבר עשייה למען הזולת והסביבה.

התנסות במעורבות חברתית לסוגיה השונים תורמת לטיפול לומדים עצמאיים, מחד גיסא, ובעלי יכולת לעבוד בצוות למען הזולת והסביבה, מאידך גיסא.

לומדים בעלי תחושת מסוגלות המרגישים שייכים לחברה מכירים במעורבות החברתית כערך משמעותי בחייהם.

חשוב לאפשר לכל לומד להיות פעיל ומעורב מבחינה חברתית, כשהצוות החינוכי מנחה אותו בתהליך ותומך בהתפתחותו הרגשית, הקוגניטיבית, החברתית והערכית.

שיתוף התלמידים בשלבי התכנון, הביצוע וההערכה של המעורבות החברתית יאפשר להם לתרגל תפקודי לומד מגוונים.

לשם כך יש להקצות פרקי זמן ומסגרות להתנסות במעורבות חברתית במעגל הכיתתי, הבית-ספרי והקהילתי בדגש על:

[הבנייה ויישום של תכנית ספירלית](#)

למידת תכנים מרכזיים לצד [התנסות במילוי תפקיד](#) בעל ערך ללומד ולחברה

[תרגום ערכים להתנהגויות](#)

[טיפול תפקודי לומד מגוונים](#)

[טיפול יזמות חברתית ערכית](#)

[הערכת ביטויי המעורבות](#)

עיבוד ההתנסויות ב [שיח רגשי חברתי ערכי](#) וערכית [רפלקציה](#) ומשוב

דיבור בציבור - דוגמאות [לתכנית](#) [ולכלים](#)

חיבור ל [תחומי הדעת](#) ולאומנויות [\(דוגמה לחיבור לאומנות החזותית ולחינוך האזרחי\)](#)

שיתוף [המשפחה](#) [והקהילה](#)

2. להגביה עוף - עדויות מהשדה

"הלמידה החשובה ביותר עשויה להיות, הנה, וחייבת להיות אישית, וולונטרית ומעורבת בחיים" (רנאלד גרוס)

בתי-ספר מדגימים היבטים של מעורבות חברתית:

- עשייה ותרומה לזולת ולסביבה (בקבוצה, בכיתה, בבית-הספר ובקהילה)
- נקיטת עמדה, שיתוף בדעה, ברגש, ברעיון, ביוזמה (גם באמצעות "דיבור בציבור")

[לצפייה במודלים בית-ספריים לטיפול מעורבות חברתית](#)

בית-ספר "צפרירים", מחוז חיפה

מנהלת: חווה בלומנפלד
רכזת חברתית: איטה גולדין

"שגרירי יזמות"

שגרירי היזמות מאתרים צרכים חברתיים בבית-הספר ויוזמים מענה מתאים באמצעות עבודה בצוות, גיוס משאבים, וניהול התהליך - מתכנן לביצוע.

[לצפייה בספר הדיגיטלי](#)

בית-ספר "ניצנים", מחוז תל אביב

מנהלת: אורלי סגל
מדריכה לחינוך חברתי-ערכי ואחריות תקשוב: שוש שרטוב

"דברו יפה כתבו חכם"

המיזם הבית-ספרי "דברו יפה כתבו חכם" נועד לתת מענה לצורך בטיפול שפה נקייה ושיח מכבד ומקדם ברשתות ובאמצעים דיגיטליים אחרים. כלל התלמידים והורי ועדת היזמות שותפו במיזם שבו הושם דגש על למידת מיומנויות שיח וגלישה בטוחה ומכבדת.

[לצפייה במיזם](#)

[לעיון במצגת המתעדת את התהליך](#)

"ממלכת יבנאלי"

מרחב בו מתקיימת למידה חברתית ערכית (שיעורי מפתח הל"ב, מפגש מלב אל לב" ושיח מנהלת-תלמידים). התלמידים הניעו את התכנון, ההקמה וההפעלה של המרחב.

בי"ס "יבנאלי", רחובות

בית-ספר "עציון גבר", מחוז דרום

מנהלת: עינת חרמוני
רכזת חברתית: שירה ג'רבי

"מביעים דעה ומשפיעים"

בית-הספר מפעיל מגוון מסגרות של "דיבור בציבור" כאמצעי לטיפול מעורבות, מנהיגות, מסוגלות והבעה אישית בכתב ובעל פה. פעילות זו מתבצעת במועדים שונים בסדר היום של בית-הספר: ביריד מדעים, בבימת הנאום הצעיר ועוד.

[לצפייה בסרטון - דיבור בציבור](#)

[להיכרות עם מודלים נוספים של מעורבות בבית-הספר](#)

בית-ספר "אלונים", מחוז ירושלים

מנהלת: מיכל מילר
רכזת חברתית: ויז כהן וענת רוזנבאום

"דרושים מנהיגים באלונים"

באירוע הבית ספרי "דרושים מנהיגים" מוזמנים תלמידי אלונים להציע את מועמדותם לתפקידים שונים ולהיבחר לוועדות בהן יפעלו לטובת ביה"ס והקהילה.

[לצפייה ב"דרושים מנהיגים"](#)

טקס ר"ח חשוון בדגש על ערך השונות
בוי"ס "הרעות", כרמיאל

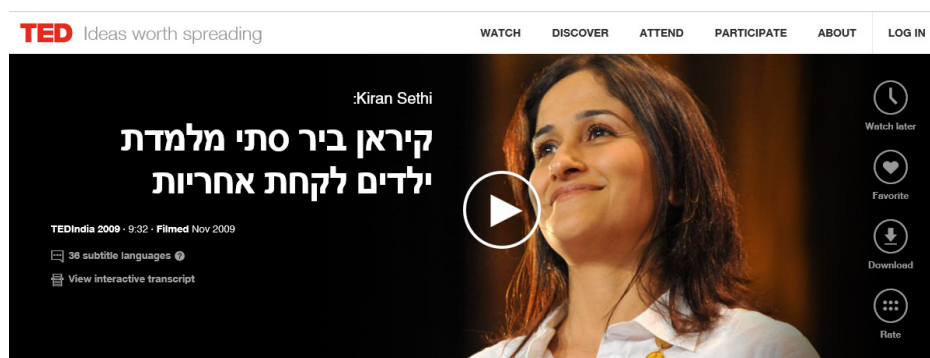

יריד דרושים לקראת בחירת תפקיד
בוי"ס "מנשה אלישר", ירושלים

3. צו קריאה

"אנחנו יכולים"

הרחבת מעגלי ההשפעה של המעורבות החברתית: ילדים משפיעים על בית-הספר, על העיר ועל הוריהם. Kiran Sethi מדגימה תהליך למידה שבו משולבים הקשרים הרלוונטיים לעולם של תלמידה. היא גורמת להם להאמין שהם מסוגלים לחולל שינוי במעגלים הולכים ומתרחבים, ומעודדת אותם ליזום, לתכנן את ההתנסות ולאתר פתרונות בעצמם.

[לצפייה בהרצאה המצולמת בכינוס ted](#)

מעורבות תלמידים בבית-הספר: היבטים ביקורתיים, קונצפטואליים ומתודולוגיים

מעורבות תלמידים נמצאה רלוונטית להתמדה בלימודים, היא תורמת להישגים ומשפיעה על ההתנהגות.

[להמשך קריאה](#)

רוח האדם ורוח החינוך / ד"ר צפי טימור

בכל אדם טמון מצע ערכי המבוסס על ערכים אישיים (כדוגמת יושר ואחריות) ועל ערכים חברתיים (כדוגמת מעורבות ואהבת הזולת). השאיפה לדמות של בוגר ראוי מצביעה על הצורך בטיפול חלומות כאלו - חושב, רגיש ואזרח מעורב, ומחייבת ראייה הוליסטית של הלומדים.

[להמשך קריאה](#)

תמר הוכשטר, מרצה על איורים בספרי ילדים
בכנסי ספריית פיג'מה

4. מידע ועדכונים שוטפים

"ספריית פיג'מה" יוצאת לדרך

במהלך החודשים ספטמבר ואוקטובר התקיימו כנסי הפתיחה של תכנית ספריית פיג'מה שתופעל בכיתות א'-ב'. בכנסים השתתפו מורים, מנהלים, מפקחים, נציגי קרן גרינספון ונציגי מטה והוצגו בהם עקרונות התכנית ואופן הפעלתה. במהלך חודש נובמבר יגיע הספר הראשון לכיתות א' ('עונת') ולכיתות ב' ('הינשוף שראה הפוך') המשתתפות בתכנית.

מבדק קריאה לכיתות ב'

בחודש נובמבר יגיע לבתי-הספר המבדק החדש לכיתות ב', המבדק המהווה המשך למבדק כיתה א' מיועד להעברה בחודשים דצמבר-ינואר. מדריכי החינוך הלשוני יקיימו מפגשי למידה לכלל מורי כתות ב', להיכרות עם הכלי ואופן העברתו.

שבוע העליות

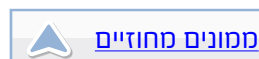
שבוע למידה בנושא העליות לישראל, יתקיים במערכת החינוך מיום ראשון, ה' בחשוון התשע"ז, 2016.11.6, ועד יום שישי, י' בחשוון התשע"ז, 2016.11.11. בשבוע העליות השנה יושם דגש על הכרת התודה של החברה הישראלית לעולים. חומרים לחינוך היסודי לקראת שבוע העליות מפורסמים באתר:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Olim/TokhniyetTalmidimOlim/aliyot/aliot_agafey_Gil_Yesodi.htm

שבוע הבטיחות בדרכים

שבוע הבטיחות בדרכים יתקיים בתאריכים י"ט - כ"ד במרחשוון, 2016.11.20 - 2016.11.25, ויתמקד בנושא "משפחה בטוחה". החינוך לבטיחות בדרכים שם דגש על חשיבות הציות לחוקים, אימוץ התנהגויות בטיחותיות וחינוך לסובלנות, להקשבה, למתן כבוד לזולת ולכבוד האדם.

לפרטים נוספים ניתן לפנות לממונים המחוזיים בחינוך לזה"ב, נגישות ואורח חיים בטוח.

קול קורא להשתתפות בתערוכה כנס רמון לחינוך וחלל

כנס רמון לחינוך וחלל יתקיים זו השנה השישית ביום חמישי, ו' בשבט, 2 בפברואר 2017, במרכז הארץ. בתי-הספר מוזמנים להשתתף בתערוכה ולהציג מיזמים, מחקרים וניסויים של תלמידים.

את ההצעות להשתתפות בתערוכה יש לשלוח [בטופס המצורף](#)

יום הזיכרון ליצחק רבין

השנה יחול יום הזיכרון לרצח רבין ביום ראשון, י"ב בחשוון התשע"ז, 13 בנובמבר 2016. להלן קישור לחומרים עדכניים:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Rabin/RabinZhkaron/zikaron_21_lessons.htm

מבחן שלב א' לאיתור מחוננים ומצטיינים בבתי"ס היסודיים

בתאריך 3.11.16 יערכו כל בתי"ס המשתתפים במערך האיתור את מבחן שלב א' לאיתור מחוננים ומצטיינים לקראת שילובם בתכניות הייחודיות בתשע"ח. המבחן נגיש במערכות הממוחשבות. העברתו תבוצע בשעתיים הראשונות של התאריך המצוין בלבד.

[הנחיות בנוגע למבחן](#)

השתלמויות בתחומי הדעת : גאוגרפיה - אדם וסביבה ו"מולדת, חברה ואזרחות" ותחרות המפה הבינלאומית

[השתלמויות למורים מובילים](#)

[השתלמות ארצית מקוונת](#)

[פרטים בנושא תחרות המפה הבינלאומית](#) - הגשת מועמדות עד סוף חודש נובמבר